

VADÁSZTURIZMUS A VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEKEN

Szerző: **Balogh Klára Emese** V. évfolyam, 2007
BCE Tájtervezési Kar
Tájtervezési és területfejlesztési Tanszék

Témavezető: Mikházi Zsuzsanna, egyetemi tanársegéd

Idegenforgalmunk egyik legkülönlegesebb helyzetben lévő ágazata a vadászturizmus. A vadászat az évezredek folyamán a megélhetést adó létszükségletből az egészséges életmódhoz nagyban hozzájáruló sport, kikapcsolódási lehetőség lett. Napjainkban nem olcsó mulatság révén társadalmi kiváltsággá vált, a társadalom egy kis rétegét érinti. Az aktív pihenést nyújtó vadászat a magyarok körében is egyre népszerűbb.

Dolgozatomban elsősorban a hazai vadászturizmus mintaterületeken keresztül történő bemutatására, valamint a vadászat-vadgazdálkodás és a természetvédelem kapcsolatának megoldására helyeztem a hangsúlyt. A vizsgálati területek mind egy-egy nemzeti park részét képezik. Ezekre a területekre még szigorúbb előírások vonatkoznak az átlagosnál. A védett területeken is kell hogy folyjék vadgazdálkodás, de nem olyan minőségben, mint máshol.

A hazai vadászokon túl igen nagy számú külföldi vendéget vonz hazánkba, és más idegenforgalmi ágazatokra is jelentős hatást gyakorol. Elősegíti olyan területek fejlődését is, ahol nem jellemző a hagyományos értelemben vett turistaforgalom, ezáltal kitűnő vidékfejlesztő eszköz. A magyarországi agrár- és vidékfejlesztés fontos ágazata kell, hogy legyen a minőségi vadászturizmus és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások színvonalának emelése.

A turizmus- és a vidékfejlesztés lehetőségeit az adja, hogy a vadászturizmus helyszínei általában a települések beépítésre nem szánt területein találhatóak (vadászház, erdészház, vadászterület, ugyanakkor bevonhatók az éttermek, panziók, fürdők, szórakozóhelyek, Nemzeti Park is).

Dolgozat elkészítése során kisebb nehézséget okozott a téma szegényes szakirodalma, ugyanis se a vadászat-vadgazdálkodás, se a turisztikai szakma sem érzi igazán a magáénak a vadászturizmust.

A tanulmány célja, hogy a hazai vadászat mai helyzetét feltárjam, hozamait elemezzem; a vadászat, a vadászturizmus és a természetvédelem összeegyeztetése; turisztikai- és vidékfejlesztési lehetőségeinek feltárása, továbbá fejlesztése az ökológia, a természetvédelem, a vidékfejlesztés és a turizmus összességével, valamint egy sajátos tájépitész szemlélettel. A vad, mint természeti erőforrás hosszú távú, fenntartható hasznosítása a jól illeszkedik a természetvédelem, valamint az Európai Unió elveihez, ezért hosszú időszakra helyes célunk és feladatunk lehet!

Egyed Adrienn – Szivák Ágnes:

REKREÁCIÓS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK A FIRTOS TÉRSÉGBEN

BCE Tájépítészeti Kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: dr. Sallay Ágnes

Drexler Dóra

A Firtos térség az Erdőszentgyörgy – Szováta – Székelyudvarhely háromszögben, körülbelül 100 km²-es területen fekszik. Jelenleg a környező területek, így a Sóvidék – különösen Korond – és a közelben lévő városok, mint Segesvár, Székelyudvarhely vagy Marosvásárhely elvonják a figyelmet a Firtos-tető lábánál fekvő, a rossz utak miatt elzárt, csendes kis településekről.

Ezen a területen ugyanakkor számos olyan érték található, amelyek a környéken éppen az országút átmenő forgalma miatt nem jellemző. Ilyen a csend, a nyugalom, a túrázási lehetőségek, a falvak belterületéhez is közel merészkedő vadállomány és a Bözödi-tónak köszönhetően a háborítatlan vízfelület. Ezen kívül a térség kis területéhez mérten meglepően sok műemlék-jellegű templom és más épületek, valamint megőrzésre, megismerésre érdemes népi építészeti alkotások találhatók itt.

Ez a terület kiválóan alkalmas a kikapcsolódásra és aktív szabadidős tevékenységekre akár csoportok, akár családok számára egy hosszú hétvégére szóló, vagy huzamosabb idejű kirándulás keretében. Ezek szellemében idővel megvalósítható a helyiek azon törekvése, hogy településeik virágzó, de az életüket fel nem bolygató falusi turizmus helyszíne legyen.

A Firtos térségnek kettős arculatot képzelünk el. A térség nyugati kapuját, a Maros megyében fekvő Erdőszentgyörgyöt szánjuk a terület első számú megközelítési pontjának. Erre a városra hárul a térség összefogása, a rendelkezésre álló infrastruktúra biztosítása, a nagyobb csoportok fogadása, a Bözödi-tó felügyelete és a Hargita megyében fekvő falvak bemutatása.

A térség keleti kapuja, Farkaslaka feladata annyiban hasonló, hogy a kelet felől érkező látogatókkal nekik kell megismertetni a térség adottságait és értékeit. Ezen felül magasabb fokú szervező tevékenységet nem várunk ettől a településtől. A Firtos térség belső területén szét-szóródó kisebb-nagyobb falvak biztosítják a felüdüléshez szükséges csendet és nyugalmat.

A szükséges fejlesztések egy része sajnos tökeigényes – ilyen az utak javítása, az intézményi és a közműellátottság javítása -, más célok azonban viszonylag kis befektetéssel elérhetők. Fontos a közösségi hozzáállás. A területen sok idős ember él, akiknek már sokszor a vendéglátás is fárasztó, de olyan tudás birtokában vannak, amit nem szabad elfeledni, ezért sok mindenre megtaníthatnák a helyi és a hosszabb-rövidebb időre ide látogató fiatalokat. A térség építészeti, néprajzi és természeti értékei jó alapot adnak arra, hogy az ide látogatók testileg és szellemileg felfrissülve hagyják el a Firtos-tetőt és környékét.

Huzián Zsófia:

Keszthely zöldfelületi rendszerének fejlesztési lehetőségei

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Dr.Sallay Ágnes

Korábbi vizsgálataimra is támaszkodva és további helyszíni bejárás, valamint kutatómunka segítségével célom, hogy kialakítsam Keszthely zöldfelületi rendszerének főbb tervezési elveit, stratégiákat és javaslatokat alkossak a zöldfelületi rendszer javítására. A város igényeihez, a városi létformához igazodó fejlesztési javaslatokkal szeretném segíteni Keszthely fejlődését, szépülését, a keszthelyi táj megőrzését. A történelmi, kulturális és táji értékek közé tartoznak a helyi zöldfelületek, fasorok, ezek megőrzésére Keszthelyen, mint az ország egyik turisztikailag is jelentős városában nagy hangsúlyt kell helyezni, amelyet, remélem, kutatómunkámmal is elősegíthetek.

A jelenlegi helyzetből kiindulva lényeges a tájhasználati konfliktusok feltárása, a tájhasználati módok értékelése. A vizsgálat feltárja a helyszínt, lehatárolja a területet és alapot nyújt az értékeléshez és a javaslatokhoz. Az értékelésen belül a zöldfelületi elemek értékelését egyedi tájértékelési módszerrel végzem, amelynek lényege a helyi zöldfelületi rendszerben betöltött szerepük alapján, különböző értékelési szempontok szerint való rangsorolása. A javaslatokban a konfliktusok feloldására törekszem. A tervezés során célszerű és tájépítészeti szempontból a jelenleginél kedvezőbb megoldásokra törekszem.

Jelen kutatómunka eredményeként egy olyan megoldás kell, hogy szülessen a jelenlegi zöldfelületet érintő problémákra, amely által csökkennek a tájhasználati konfliktusok, kijelölhető Keszthely zöldfelületi és egyéb fejlesztésének iránya. A vizsgálat és értékelés alapján következtetéseket lehet levonni a keszthelyi zöldfelületi rendszer állapotáról, amely meghatározza a tervezés és a fejlesztési lehetőségek irányát.

Kézdi Krisztina:

A magyarországi síturizmus fejlesztési lehetőségei

A sípályák környezetterhelése

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: dr. Csemez Attila

A Tudományos Diákköri pályázatra készített dolgozatomat a diplomatervem alapján dolgoztam ki. A témaválasztást személyes érdeklődés és az aktualitás egyaránt meghatározta. A mind divatosabb turisztikai fejlesztések mellett a síelés egyre népszerűbb sportággá kezd válni a befektetők és az aktív pihenést, az egészséges életmódot választók körében. A téma aktualitását a hazánkban szezonról – szezonra, újra bővülő téli sportolási lehetőségek kínálatával szemléltetem.

Dolgozatom segítségével szeretnék átfogó képet adni Magyarország sípályáinak helyzetéről, feltárni azokat a problémaköröket, amelyek tájépítészeti beavatkozást irányoznak elő. A széleskörű kutatáson alapuló tanulmány elkészítésével továbbá célom, hogy bemutassam a sípályák, és azok műszaki berendezéseinek környezetterhelő hatásait. Ismertetem a jelenlegi fejlesztések szükségességét és irányait, tájépítészeti vonatkozások tekintetében, valamint a kutatások eredményeinek figyelembevételével olyan turisztikai javaslatokat teszek, amelyek ökológiai és tájépítészeti szemléletet tükröznek.

A tanulmányterv témája kapcsán irodalmi kutatásokat szakkönyvekben, jogszabályokban, tervekben, különböző szervezetek szakmai kiadványaiban az interneten és a napi sajtóban végeztem. A forrásokra a felhasználás helyén hivatkozom, és a felhasznált anyagok listája az irodalomjegyzékben olvasható. A felhasznált szakirodalom az 1910-es évektől kezdve követi nyomon a hazai és a külföldi síélet alakulását. Tanulmányoztam a síelés technikájáról, felszereléseiről szóló könyveket, országos sítérek ismertetőit, és a Magyar Sí Szövetség évkönyveit. A jogszabályok összegyűjtésekor a Bükk Nemzeti Park munkatársaitól kaptam segítséget. A sípályák létesítésének, fejlesztésének jelenlegi szabályozási hátterét az engedélyezési eljárások kapcsán vizsgáltam meg, amelyek nagyrészt a Természetvédelmi és Környezetvédelmi törvényen, valamint a Környezeti hatásvizsgálatokat szabályozó kormányrendeleten alapulnak. A sípályák létesítésének és fejlesztésének jogszabályi hátterének bemutatásához az irodalomjegyzékben található jogszabályokat használtam fel.

A dolgozat elkészítésének várható eredménye egy olyan hasznos útmutató, amely átfogó képet nyújt a síturizmus természetre gyakorolt hatásairól, a konfliktusokat kiváltó tényezőkről, valamint a sísport és a természetvédelem összhangját megteremtő feltételekről. Az elkészített tanulmány jelentős szerepet tölthet be a tájépítész szakma gyakorlati területeinek kiszélesítésében, egy újabb jelentős témakör feldolgozásával. A célirányos kutatás eredményeként alkotott vizsgálati képre alapozva, olyan javaslatokat igyekeztem megfogalmazni, melyek a síturizmus és a természetvédelem érdekeit egyaránt képviselik.

A tanulmányterv elkészítése során tett megállapításaim nagymértékben alátámasztják a dolgozat szükségességét. A megfelelő irodalom kutatása során feltártam, hogy hasonló, ilyen átfogó problémakört vizsgáló tájépítészeti szempontú feldolgozó munka ebben a témában még nem született. A munka egyediségére tekintettel igyekeztem a szakmai szempontokat ennek megfelelően előtérbe helyezni.

A dolgozat címe: A pozsonyi jezsuiták kertjei

A szerző neve: Klagyivik Mária

A szerző szakja, évfolyama: tájépítész mérnök, III. évfolyam

Az intézmény neve: Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kar

A témavezető neve, beosztása: Dr. Fatsar Kristóf, egyetemi docens

Kutatásom célja az volt, hogy az 1622 és 1773 között működő pozsonyi jezsuita rendházhoz tartozó kertek történetének feltárása, illetve azok topográfiai elhelyezkedésének pontos meghatározása által mélyrehatóbb ismereteket gyűjtsek a XVII. századi jezsuita szerzetesek kertkultúrájáról. A kutatás aktualitását az adta, hogy a „Posoni kert” írójának, Lippay Jánosnak – aki maga is jezsuita volt és 1659-től Pozsonyban tevékenykedett – 2006-ban ünnepeljük születése 400. évfordulóját.

Munkám elsősorban forráskutatásra épül, melynek folyamán a rend 1773-as feloszlata után a Magyar Kamarához, illetve a Budapesti Egyetemi Könyvtárhoz került rendházi iratokat dolgoztam fel. Mindemellett pedig szaktörténeti kutatást folytattam, valamint helyszíni szemlét végeztem.

Kutatásom során számos kertre rábukkantam, melyek közül kiemelten foglalkoztam négy külvárosi, illetve két belvárosi jezsuita kerttel. Ezek történetét, illetve topográfiai elhelyezkedését tártam fel. Nem várt, meglepő eredményként bebizonyosodott, hogy a már Clusius által is említett Heindl-féle kert – hazánk egyik legelső, XVI. század végén létesült botanikus kertje (mely 1656-tól a jezsuiták kertje volt), megegyezik a későbbi Pálffy-, illetve Jeszenák-féle kerttel. Így ez utóbbi kertek hírnevét adó filagóriás hársfa pontos hollétét is sikerült meghatároznom. Valamint arra is fény derült, hogy ez a kert egyben egy eddig be nem azonosított Esterházy-féle kertterven ábrázolt telekkel is azonos.

Az említett családok iratainak levéltári kutatásával az egykori botanikus kert kialakítására vonatkozólag tehát akár még több információhoz juthatunk. Mindemellett Lippay János életének mélyebb tanulmányozása fényt deríthet a jezsuita kertek és a Prímáskert közötti szoros kapcsolat mibenlétére, valamint arra is, hogy Lippay János a jezsuita kertek kialakításában és gondozásában esetleg intenzíven közreműködött.

Takács Judit:

Alternatív módszer alkalmazása a szelektív hulladékgyűjtés tervezésében a Felső-Galga menti települések példáján

BCE Tájépítészeti Kar, Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Konzulens: Módosné Bugyi Ildikó

A dolgozat keretében a falusias lakókörnyezetben kialakítandó szelektív hulladékgyűjtő-szigetek kialakításának és elhelyezésének egy reprezentatív kérdőíves felmérésen alapuló rendszerét dolgoztam ki, amelynek alkalmazása a tervezésben nem szokványos.

A témaválasztásomat az indokolja, hogy a jövőben kialakított regionális hulladéklerakók megalakításával sor kerül a kisebb településeken a szelektív hulladékgyűjtés rendszerének bevezetése is. A gyakorlatban ez téma azért fontos, mert a gyűjtőszigetek elhelyezésének megoldására eddig csak városi példákat láthattunk. A városokban bevált tervezési módok azonban nem erőltethetők rá teljesen egy vidékies lakókörnyezetben élő közösségre. Úgy gondolom, hogy az általam választott 4 faluból álló kistérség példáján keresztül bemutatható a kérdőíves módszer folyamata és eredménye ebben a témában.

A célom az volt, hogy a tervezés során felmerülő problémák megoldását a kérdőíves felméréssel megalapozottabbá tegyem. A szelektív hulladékgyűjtés bevezetése a helyben élőkre hárít nagyobb feladatot, és vár el nagyobb aktivitást a hulladékgyűjtés terén a mindennapokban. Fontosnak tartottam, hogy a kérdőívezéssel alaposabban megismerhessem a mintaterületen élők hulladékgyűjtési szokásait, és véleményét a szelektív hulladékgyűjtésről. Így még a nehezen megfigyelhető cselekvésekről is információt tudtam gyűjteni, mint például a komposztkészítési szokások, szelektív hulladékgyűjtési hajlandóság, háztartásban keletkezett hulladék összetétele.

A módszer kidolgozása során arra törekedtem, hogy több lakossági korosztály véleményét is felmérjem, és a kérdéseket a tervezés során várhatóan felmerülő problémákra irányítsam. Az íveket személyesen töltöttem ki, de több esetben nagy segítséget nyújtottak az iskolákban dolgozó pedagógusok is. A települések sokak által látogatott, szolgáltatást nyújtó helyein (posta, orvosi rendelő, élelmiszerüzlet, fodrász, önkormányzati hivatal stb.) otthagytam kérdőíveket pedig önállóan töltötték ki a helybeliek. A válaszok kiértékelése során összehasonlítottam a különböző településeken élők válaszainak hasonlóságait és különbségeit. A korosztályos értékelésnél pedig a jövő generáció szelektív hulladékgyűjtési hajlandóságáról is képet kaptam. Ezáltal levonhatók azok a következtetések, amelyek minden településen egyedi tervezési feladatot kívánnak.

Összességében megállapítható, hogy a kidolgozott módszer ugyan nagyon munkaigényes és a lakosság válaszadási hajlandóságától függ, de eredménye nagyban segíti a tervezési munkát. Várhatóan így jól működő, használható hulladékgyűjtő rendszer alakítható ki a kisebb településeken is.

Antal Péter – Zelenák Fruzsina:

Táj- és településszerkezeti vizsgálat a Firtos kistérségben

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Dr. Sallay Ágnes egyetemi docens

Drexler Dóra PhD hallgató / TU München

A Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Karának Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszéke, valamint a Technische Universität München tájtervező hallgatói számára a Firtos Projekt keretein belül tanulmányi szemlét szervezett 2005 nyarán Erdély szívébe, a Firtos kistérségbe. A Firtos Projekt egyik legfontosabb célkitűzése a települések egyedülállóan gazdag kulturális örökségének felmérése, dokumentálása, védelme és továbbfejlesztése, vagyis a kulturális folytonosság fenntartása. A társszerzővel, Antal Péterrel, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építésmérnöki Karának IV. évfolyamos hallgatójával, a tájszerkezet és az épített környezet helyzetét feltáró anyagok elkészítését és rendszerezését vállaltuk.

A Firtos kistérség Székelyföld délkeleti részén, több tradicionálisan kialakult tájegység határán fekszik. A terület a Marosvásárhelytől délnyugatra fekvő Erdőszentgyörgy–Szováta–Farkaslaka útvonal háromszögében található. A vizsgált térség tizenkét települést ölel, melyek közigazgatásilag két megyéhez tartoznak. A vizsgálati anyagrész célja a települések adottságainak, lehetőségeinek, feloldásra váró problémáinak áttekintése, és "települési diagnózis" készítése az önismeret elmélyítése céljából. Ahhoz, hogy e térség táji adottságait, településeit és azok szerkezeti, építészeti sajátosságait vizsgáljuk, szükség van a terület történelmének, eredetének, településformáinak, társadalmi rendjének és az emberek életmódjának széleskörű megismerésére. Arra törekedtünk, hogy a térség épített környezetének, táj- és települészerkezetének áttekintő jellegű vizsgálatát készítsük el a települések sajátosságainak kiemelésével. A dokumentáció elkészítésében a legfontosabb iránymutatást a térség szellemi és gazdasági életének szereplőivel folytatott interjúk, a saját felmérések eredményei és könyvtári kutatómunka adta.

Tanulmányunk egyértelműen rávilágít arra, hogy a térség tájképi sajátosságai, valamint a több száz éves múltra visszatekintő építészetének elemei, alkotásai – amelyek a települések képét leginkább meghatározzák – vitathatatlanul a magyar kulturális örökség jelentős részét képezik. A vizsgálati szintézis hathatós segítséget nyújthat egy, a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontokat összehangoló kistérségi fejlesztési koncepció megalkotásában.